

USTREZEN ODZIV UČITELJA NA NEUSTREZNO VEDENJE UČENCA

**Vlasta Svatina, Osnovna šola Braslovče (Podružnična osnovna šola Trnava)
Katarina Dolgan, ZRSŠ**

Gradiva za delo z učenci

<https://forms.gle/sNbB2a3kkrwzEfvjZ>

Vsebine naslednjih srečanja srečanj bodo (termine lahko vidite v prijavnici):

- **Marec: Pouk na prostem za razvijanje znanja in spretnosti učencev**
- **April: 60 minut gibanja v vsakem šolskem dnevu.**

Načrtovanje sklopa

POUČEVANJE IN UČENJE NA RAZREDNI STOPNJI - šolsko leto 2022/2023

+ Videokonference z učitelji 2022_2023

<https://skupnost.sio.si/course/view.php?id=10021>

POUČEVANJE IN UČENJE NA RAZREDNI STOPNJI - šolsko leto 2022/2023

VIDEOKONFERENČNA SREČANJA Z UČITELJI 2022 - 2023

- Kako se z učenci pogovarjati o hrani in razvijanje odnosa do hrane (Irena Simčič, Andreja Žinko, Klavdija Petrovič, Aleš Požgan, Nina Novak)
- Z vajami čuječnosti do bistrejšega uma in boljših učnih dosežkov (Tonja Umnik, Katarina Dotgan, Tanja Müller)
- Kako podpreti razvoj bralne pismenosti na razredni stopnji? (Simona Podobnik, Mateja Vozeļ, Nataša Bodla, Sandra Mršnik, Nina Novak)
- Spodbujanje trajnostne mobilnosti v obveznem in razširjenem programu (Katja Medija, Mateja Simonič, Nada Nedeljko, Marta Novak)
- Dan prijaznega spletnega govora (Irena Gole, Simona Kavčič, Veronika Svoljšak, Mojca Dolinar)

Načrtovanje dejavnosti

Dokazi

ODNOSI, ODNOSI, ODNOSI ...

Kakovost odnosov med učiteljem in učenci predstavlja temeljni kamen za vse druge oblike vodenja.

Učitelji, ki imajo kakovostne odnose z učenci, imajo TRETJINO manj disciplinskih problemov.

(Marzano in Marzano, 2010)

UČNA
IZKUŠNJA

+

IZKUŠNJA
ODNOSOV

V šoli smo zato, da se učimo in da se imamo fajn,

dr. Zora Rutar Ilc,
v Sobotni prilogi Dela, 2018

DOBRO POČUTJE vs. ZAHTEVNO DELO

Dobro počutje v učnem okolju

ni lenoba, pasivnost in čutno ugodje, ampak

- VKLJUČENOST V SMISELNO DEJAVNOST ter
- DOBER STIK (z drugimi in s seboj).

ODNOSI, ODNOSI, ODNOSI ...

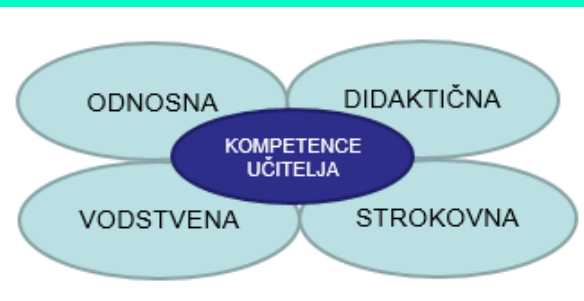
„ Odnosna kompetenca je sposobnost, da otroka zaznava kot individuum; takega, kakršen je; da svoje obnašanje prilagodi temu, ne da bi se odpovedal vodenju.“

(Juul 2014)

ODNOSNA KOMPETENCA UČITELJA

Značilnosti „dobrih učiteljev“

- Se vede prijazno in osebno,
 - dela z učenci, namesto da učenci delajo „zanj“,
 - učencem zaupa odgovornosti in jih spoštuje,
 - učencem dovoli, da sodelujejo in sprejemajo odločitve,
 - je pozoren na to, kaj učenci rečejo,
 - porabi več časa za interakcijo in neposredno delo z učenci kot neučinkovit učitelj ter
 - ima dober občutek za humor ... (Strong 2007, v Pšunder,2011)
-
- Je pozitivno naravnan,
 - sposoben poslušati,
 - se iskreno zanima za učence in njihove interese in dosežke,
 - daje pristne komplimente,
 - redno namenjanja pozornost učencem oz. vzpostavlja zaupanje,
 - pripravljen pomagati,
 - je dober vzgled,
 - ima pozitivna visoka pričakovanja v zvezi z delom učencev oz. verjetje v njihove zmožnosti
 - ter omogoča razprave, ki vključujejo vse učence (Charles 1996, v Pšunder 2011).

SPODBUDNA ODLOČNOST

*„Če bi učitelji vedeli, kako veliko nam pomeni, če se zanimajo za nas, če verjamejo v nas in nas spoštljivo obravnavajo, bi imeli pol manj težav! Je pa res, da morajo biti odločni, ne pa, da pustijo, da je kaos!“
(izjava učenke, Vključujoča šola, 3, zvezek, str. 8)*

3. zvezek
str. 8-9

NA KAJ LAHKO VPLIVAM KOT UČITELJ?

Učinkovita organizacija dela
Jasna navodila, postopki, rutine
Smiselna, jasna, dogovorjena pravila, meje
Spremljanje, spodbudna odločnost
Ukrepanje pri odstopanju od pravil
Pravična obravnava, vključevanje vseh
Spodbudna naravnost, pozitivna pričakovanja
Spoštljiva in odprta komunikacija
Dogovarjanje o pomembnih zadevah
Zanimiv in osmišljen pouk
Aktivnost učencev
Konstruktivne povratne informacije
Spodbujanje sodelovanja in solidarnosti
Način komuniciranja v tem trenutku
Način reševanja konfliktov
Nadzorovanje svojih čustev

Delo na sebi (razmisliš, v čem si dober, kaj bi želel izboljšati, ...)

NA KAJ PA MANJ?

Vrstniški odnosi
Obstoj skupinic, klik, elit
Skupinska subkultura
Konflikti med posamezniki
Pretekli težki dogodki
Psihofizično stanje učencev
Socialni in materialni položaj učencev
Delovanje in »politika« šole
Sistemske vidike
Družbene razmere
Razmere v družini

Drugih ne moremo spreminiti, če sami tega ne želijo.

KLIMA V RAZREDU

Raziskave v slovenskih šolah so pokazale, da pozitivni odnosi med vrstniki vplivajo na dobro počutje učencev v šoli, na njihovo višjo samozavest, na njihovo vrednotenje prosocialnih oblik vedenja in na boljše učne dosežke (Peklaj in Pečjak, 2015, str. 18)

UČITELJ MORA NAJPREJ UGOTOVITI, KAKŠNA JE KLIMA V RAZREDU

Vprašalnik: Kako dobro se počutim v razredu, Ilc Rutar, Z (2017). Vključujoča šola, Vodenje razreda za dobro klimo in vključenost, 3. zvezek. Ljubljana, 2017.

Namigi za boljšo razredno klimo

Kako z učenci izpeljemo skupno oblikovanje razrednega bontona?

NAMIG

Učenci se razporedijo v skupine po 4 ali 5 in v skupinah razmišljajo o vprašanih, od katerih je vsako zapisano na svojem plakatu:

- Kaj me v razredu moti/vznemirja/žalosti?•
- Kaj me v razredu razveseli/pomiri/sprosti?•
- Kaj potrebujem, da se v razredu laže zberem in zavzeto delam?•

Skupine svoje ugotovitve napišejo na samolepilne lističe in te nato nalepijo na omenjene plakate. Iz celotne ponudbe oblikujejo prednostni seznam, ki predstavlja razredni bonton.

Kaj vse lahko za dobro vključevanje naredimo na razrednih urah:

- ✓ pogovarjamo se o odnosih (prijateljstvu, ljubezni, družinskih odnosih, povezanosti, osamljenosti in izključenosti ...) in o vrednotah ter prepričanjih, ki so za tem,
- ✓ v delavnicah krepimo komunikacijske veščine in socialne kompetence,
- ✓ v parih in skupinah se učimo zdravega konstruktivnega zavzemanja zase (asertivnosti) in gradimo občutek zaupanja vase in v lastne zmožnosti,
- ✓ prepoznavamo močna področja in odlike vseh učencev,
- ✓ z igro vlog se urimo v reševanju težav in konfliktov,
- ✓ prepoznavamo različna čustva, povečujemo zavedanje o njih in izboljšujemo ravnanje z njimi,
- ✓ povečujemo občutljivost za nasilje in izboljšujemo odziv nanj,
- ✓ ustvarjamo priložnosti za vzajemno pomoč in solidarnost ...

**3. zvezek
str. 8–9**

SKRB ZA DOBRO DISCIPLINO

VSTOPANJE V RAZRED IN
PRIDOBIVANJE POZORNOSTI

SPREMLJANJE IN
VODENJE RAZREDA

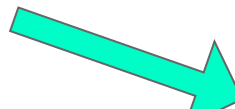
ZANIMIV IN
OSMIŠLJEN POUK

INFORMIRANJE IN
IZVAJANJE RUTINE

OBLIKOVANJE PRAVIL

ODOBRAVANJE
SPOŠTOVANJA PRAVIL

VKLJUČEVANJE
IZKLJUČENIH

STOPNJEVANJE SIGNALOV:

- besedni signal
- uporaba premora
- razjasnjevanje
- sklicevanje na odgovornost
- napoved posledic
- izvajanje dogovorov,
- timsko sodelovanje

RAZRED JE
SKUPNOST,
KJER SE
SPREJETO
POČUTIŠ

Vsi dihamo isti zrak
in vsem kri po žilah polje,
a nihče ni nikomur enak
in vsak je svoje vesolje.
(Pavček, Majnice)

RAZPOREDITEV
POHIŠTVA MORA
OMOGOČITI:

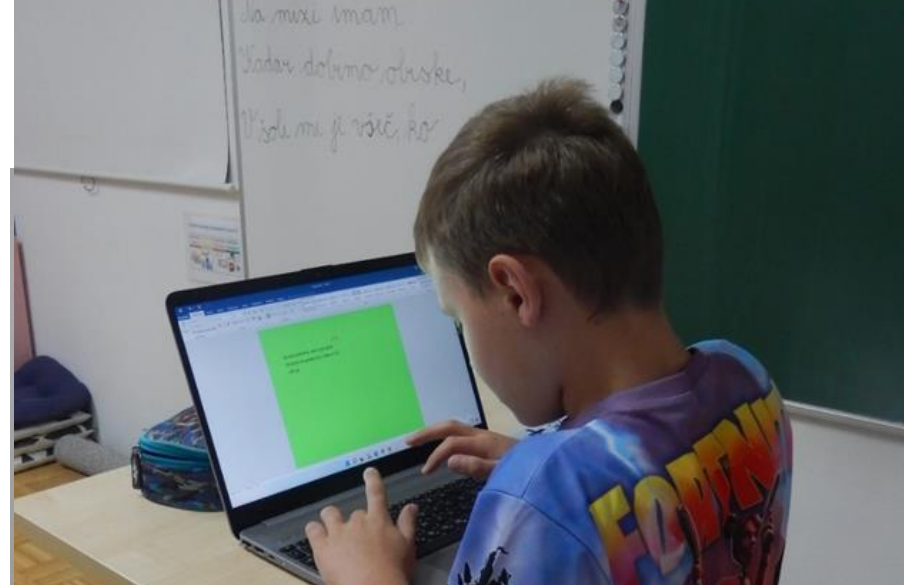
- različne
oblike dela
- osredotočenost
učencev
- prostor za
gibanje
- zasebnost...

UNIKATNI UČENCI V
UNIVERZALNIH UČILNICAH ?

NE MOTIM TE NALAŠČ...

- Mp4 predvajalnik in naglavne slušalke
- kinestetična miza
- Hokki® – stolček za aktivno učenje
- računalnik, tablica...

UČILNICA

- zmanjševanje vizualne utrujenosti
- uporaba preglednih enostavnih plakatov
- navajanje na red in čistočo
- uravnavanje hrupnosti

NARAVA – NAJBOLJŠA UČILNICA

PREJ X

SEDAJ ✓

VČASIH JE VSEGA PREVEČ...

ČUSTVENI TERMOMETER

KOTIČEK ZA SPROŠČANJE:

- mir,
- varnost,
- udobje (sedežna vreča, mehka odeja, glasba, antistresne žogice, igračka, ki pomirja...)

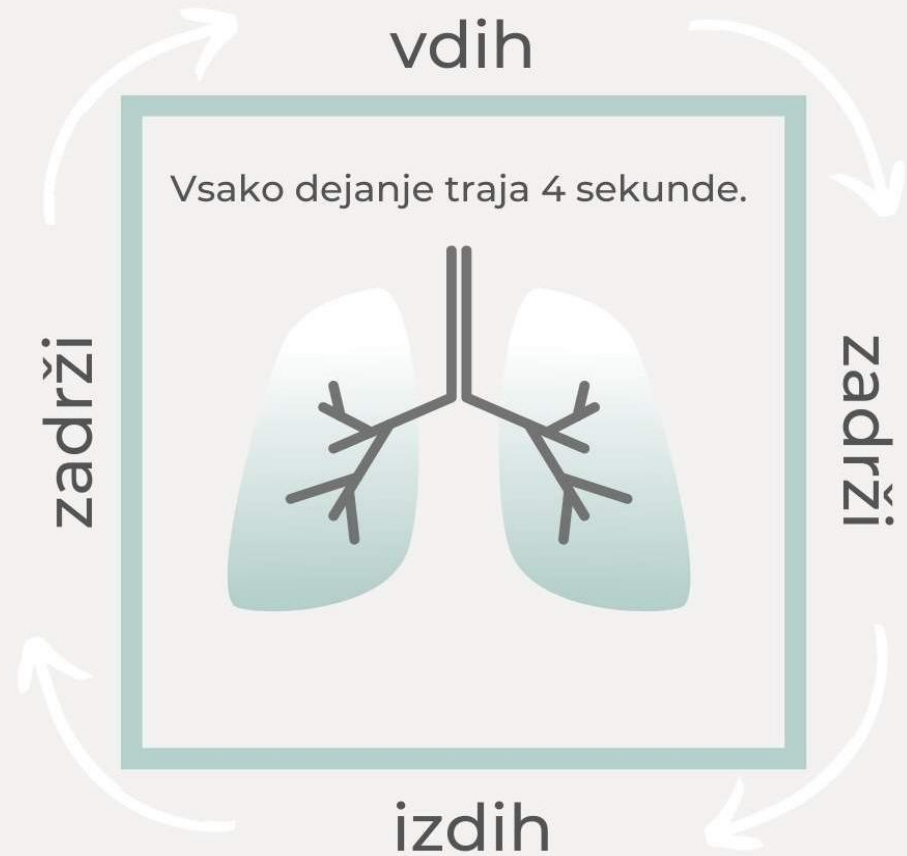
DELOVNA TERAPIJA

- kvačkanje, pletenje...
- barvanje mandal...

DIHALNE VAJE

- dihanje na kvadrat

"Box breathing" tehnika

JUTRANJI KROG

NAVAJANJE NA BLIŽINO: pozdrav
z rokovanjem

BRANJE JE „KUL“: branje v
nadaljevanju

TRENING POZORNOSTI: prisluhnem ti
in sem slišan

ŠIRJENJE OBZORJA: dnevne novice

NAČRT DELOVNEGA DNE

DNEVNA RUTINA POMIRJA

BESEDE BOLIJU

„ Za vsako rano je
zdravilo, a za
bolečino
povzročeno z
žaljkami ga ni“.

R. J. Palacio,
Čudo

NIHČE NI RAD SAM...

- izbira ustreznih oblik in metod dela
- sodelovanje pri aktivnostih na šoli
- interesne dejavnosti

KDOR SODELUJE,
SE MU BOGATO
OBRESTUJE...

UČITELJI (enotnost, učitelj DSP v razredu)

STARŠI (zaupanje, ni obsojanja)

DRUGE INSTITUCIJE:

- ŠOLA S PRILAGOJENIM PROGRAMOM (skupne aktivnosti, dnevi odprtih vrat...)
- ŠOLA ZDRAVEGA ODRAŠČANJA (Mladinsko klimatsko zdravilišče Rakitna)

DOKAZI USPEŠNOSTI

- občutno zmanjšanje neželenih oblik vedenja
- terapija in prešolanje nista več potrebna
- učni uspeh
- zadovoljni, samozavestni, sproščeni mladostniki

NEŽELENO VEDENJE IN VZROKI ZANJ

Vir: <https://www.zrss.si/zrss/wp-content/uploads/2020-09-17-zora-rutar-ilc.pdf>

- Nepozornost, odsotnost
- Neupoštevanje navodil, nesodelovanje pri aktivnosti
- Nemir, klepet, motnje
- Vstajanje, premiki po razredu
- Oglašanje, pripombe
- Vpitje, kričanje, žaljenje
- Agresija, nasilno vedenje

- Dolgčas, nesmisel
- Nerazvite delovne navade
- Vzgojna zanemarjenost
- Manjša zmožnost inhibicije
- Motnje pozornosti
- Nevrološke motnje
- Hude čustvene stiske, travme
- Psihiatrične motnje
- Vzorci v družini
- Agresija, zlorabe

NEŽELENO VEDENJE: VZROKI IN RAVNANJE

ZA VSAKEGA OD VZROKOV
OBSTAJA DRUGAČNA
INTERVENCIJA OZ. STRATEGIJA
(IZ DESNEGA STOLPCA).

- Dolgčas, nesmisel
- Nerazvite delovne navade
- Vzgojna zanemarjenost
- Manjša inhibicija
- Motnje pozornosti
- Nevrološke motnje
- Hude čustvene stiske, travme
- Psihiatrične motnje
- Vzorci v družini
- Agresija, zlorabe

- Zanimive, vključujoče dejavnosti
- Načrt podpore (strategije, dogovor)
- Spremljanje, skupine, starši
- Učenje učenja, FS, čustveno-socialno učenje, vedenjsko kognitivni pristop
-
- Nevrološka, pedopsihiatrična, psihoterapevtska obravnava
-
- Premestitve, namestitve, specialno pedagoška obravnava

KAKO SE ORIENTIRATI OB NEŽELENEM VEDENJU?

Vir: <https://kappanonline.org/teacher-dislikes-students-fagell/frustrated-teacher-in-classroom-pupils-behind-her-behave-bad-2/>

1. Presoditi resnost in zahtevnost pojava:

- Če gre za blag pojav neželenega vedenja, ne sprožimo takoj vseh možnih ukrepov in ne zaostriamo komunikacije, ampak s spodbudno odločnostjo doziramo odziv in damo vedeti, da smo opazili.
- Če pa gre za ogrožujoče vedenje, je potreben takojšen ustrežno izbran odziv (nasilje, če samoogrožujoče vedenje – takojšnja zaščita...)

1. Razumeti neželeno vedenje (kar NI odobravanje):

- Razloge zanj (npr. utrujenost, dolgčas, pomanjkanje interesa, slabe učne navade,..)
- Sprožilne situacije in okoliščine, v katerih se pojavlja.
- Vire in zmožnosti na katere se lahko opremo pri izboljševanju vedenja

1. Presoditi ali učenec:

- ne zna
- ne zmore
- ali noče ravnati drugače

1. Izbrati ustrezen takojšen odziv in po potrebi načrtovati dolgoročno strategijo

KAKO IZPELJEMO POGOVOR?

Vir: <https://www.tes.com/magazine/archived/6-ways-teachers-can-help-pupils-dyspraxia>

Takoj, ko se pojavi neželjeno vedenje, lahko:

- Če je učenec zmožen in če bo to najbolje, ponudimo pogovor o tem, kaj se dogaja **TAKOJ**.
- Če bi pogovor prispeval k burnejšim čustvom, napovemo, da se bomo o tem pogovorili pozneje in rečemo: *»To vedenje nas moti. Zdaj se vrni k delu, potem se bova pogovorila.«*
- Če pa je učenec tako razburjen, da je potrebno najprej zaščititi njega ali druge, v vsakem primeru pogovor izvedemo kasneje, ko je v boljšem stanju.
- Če pogovora ni zmožen, uporabimo druge pristope.

FUNKCIONALNA ANALIZA VEDENJA

Je poskus RAZUMEVANJA funkcije vedenja.

FAV temelji na 3 korakih:

- 1. Določitev neustreznega vedenja** = tisto vedenje, ki ga lahko opazujemo in opredelimo v konkretnih behavioralnih terminih.
- 2. Določitev dejavnikov/okoliščin, povezanih s pojavom ali nepojavom neustreznega vedenja** = določijo se dejavniki, ki predhodijo vedenju in dejavniki, ki sledijo vedenju (zanima nas KDAJ se vedenje pojavi in kdaj ne; KAKO POGOSTO se pojavlja, S KOM se pojavlja in KJE se pojavlja).
- 3. Določitev funkcije vedenja**

Določiti funkcijo vedenja pomeni ugotoviti, kaj motivira v vedenje, kaj se želi z vedenjem doseči, kaj ga spodbuja in ohranja.

Vir: <https://sl.eferrit.com/kako-napisati-funkcionalno-analizo-vedenja/>

PRAVILA ODZIVANJA 4 R:

PRAVILA ODZIVANJA OB

POJAVU NEŽELENEGA

VEDENJA UČENCEV

1. **Razumno se odzovem:** vzdržim se nepremišljenih in impulzivnih odzivov.

2. **Razlikujem vedenje od osebe.**

3. **Razumem dogajanje in ga ne vzamem osebno** (kot napad naše), npr. razumem čustva, ki so za vedenjem, in to pomagam razumeti tudi učencu.

4. **Reagiram odločno, a konstruktivno, usmerjeno v rešitve** in spodbujam učenčevu prevzemanje odgovornosti in iskanju nadomestnih vedenj.

4R -
I. RAZUMNO SE
ODZOVEM: VZDRŽIM
SE NEPREMIŠLJENIH
IN IMPULZIVNIH
ODZIVOV.

RAZUMNO

Avtorica ilustracij: Anuša Blažko, prof. LUM

4R - 2. RAZLIKUJEM VEDENJE OD OSEBE.

Avtorica ilustracij: Anuša Blažko, prof. LUM

4R -
3. RAZUMEM
DOGAJANJE IN GA NE
VZAMEM OSEBNO.

RAZUMEM

Avtorica ilustracij: Anuša Blažko, prof. LUM

4R -
4. REAGIRAM
ODLOČNO, A
KONSTRUKTIVNO,
USMERJENO V
REŠITVE.

REAGIRAM

Avtorica ilustracij: Anuša Blažko, prof. LUM

VSAK OTROK POTREBUJE VZORNIKA

IN TA VZORNIK STE LAHKO PRAV VI!

HVALA ZA POZORNOST!

DODATNO GRADIVO O VODENJU RAZREDA

POGOVOR Z dr. ZORO RUTAR ILC (Pogovor je izvedla dr. Sandra Mršnik za študijsko srečanje učiteljev in učiteljic RP, 2018)

